

80,000 Rbd., og det er siden, da det allerede tidligere var tilkjendegivet, at Alt, hvad der blev disponibelt, skulde anvendes til Afbetaling derpaa, yderligere nedbragt og udgjør i dette Dieblif kun 62,500 Rbd. Forøvrigt skal jeg ikke her indlade mig paa at discutere, hvorvidt der var noget Urigtigt i den ved denne og andre Leiligheder vedkjendte Bestræbelse efter at anbringe betydelige samlede Capitaler i Godser og større Eiendomme; jeg troer, at Bestyrelser af offentlige Stiftelser i denne deres Egenkab maae sørge for, at Stiftelsernes Capitaler anbringes let og sikkert, og at Capitalbestyrelsen ikke skal koste meget. At sætte sig et specielt Formaal, der ved Capitalernes Anbringelse skal fremmes, maa man overlade til Foreninger eller Stiftelser, som udtrykkeligt ved deres Danelse eller Dpretelse have faaet et saadant Formaal. Forøvrigt have alle de under Cultusministeriet forterende Stiftelser gjort ikke faa Udlaan af ringere Beløb til Folk i den nærmeste Omegn, hvor Controllen med de smaa Pantar var let at overholde og Inddrivelsen af Renterne med Lethed kunde paasees. Det er omtalt, at Indtagten af Akademiets Jordegods ikke har været meget høi, men det er sagt paa en saadan Maade, at man ved Siden af Aerkjendelsen af, at Bestyrelsen ikke har trykket Bønderne, synes at antyde, at den ikke har bragt det ud, som den havde kunnet og burdet. Jeg vil nu først bemærke, at, naar der er sagt, at det Bøndergods, der har indbragt 73,000 Rbd., udgjør 4,000 Edr. Hartkorn, er det, efter hvad jeg har oplyst, ikke 4,000 Edr. Hartkorn, men 3,400 Edr. efter den nye Matriful, hvorom der er Tale, og, naar man skal regne efter Hartkornet, er det dog vel rigtigst i dette Dieblif at lægge den nye Matriful til Grund; men det er dernæst ikke af Udvalget fremhævet, at Bestyrelsen ved den allerstørste Deel af dette Hartkorn ikke har den allerringeste Indflydelse paa Afgiftens Størrelse. Af de nævnte 3,400 Edr. er der kun 490 Edr., nemlig de, der høre under Mørup og Nordruplunds Godser, hvor der er fluctuerende Afgifter, paa hvilke Bestyrelsen kan have nogen Indflydelse; for alt det øvrige Hartkorn er der fra 1795—1801 indført en fast uforanderlig Afgift, saa at der ikke kan være Tale om et Resultat, som den

nærværende eller sidst forudgaaende Bestyrelse kunde udbringe af Bøndergodset; det er det samme Forhold, som finder Sted paa Universitetets og Communitetsgodserne. Bestyrelsen har under Godsets nuværende Tilstand for den største Deel deraf slet ikke Noget at gjøre med at udbringe en større Indtægt; thi paa en stor Deel af Sorø Akademies Godser finder Arvesfæste Sted; ved det øvrige Gods kan der blot være Spørgsmaal om Indfæstningen, som kan variere, og selv den er for de kaldreuhiske Godfers Bedkommende fast bestemt; Landgilden staaer overalt fast. Der er dernæst fremhævet, at der findes en temmelig stor Mængde Restancer paa Godset; det er rigtigt, og det er et Forhold, til hvis Forandring den nærværende Bestyrelse har søgt at virke og fremdeles skal stræbe at virke. Disse Restancer ere for en stor Deel paadragne længere tilbage; og jeg vil alene med Hensyn til den Sammenligning, som er gjort imellem Restancerne paa Sorø Akademie Gods og den paa Universitetets og Communitetets, tillade mig at bemærke, at der for nogle Aar siden paa Universitetetsgodset har fundet en ganske overordentlig Restanceestergivelse Sted, medens noget Lignende ikke har fundet Sted med Hensyn til Sorø Akademies Gods. Forøvrigt vare Restancerne, som sagt, større end de bør vedblive at være.

Hvad angaaer Contoen „til Godfers Forbedring“ har jeg allerede udtalt mig om, at der er indtraadt en saa betydelig Forandring med Hensyn til Betragtningen af denne Udgifts post, og jeg troer, at man for Dieblifket ikke bør forlange mere, og jeg kan her henbise til, hvad jeg videre har ytret under Behandlingen af Budgettet.

Der er dernæst antydet, at Bestyrelsen ved Forpagtning af Hovedgaardene ikke synes at have udbragt Saameget, som den kunde; men her er atter en factiff Feiltagelse; der er nemlig ikke Spørgsmaal om 5 Hovedgaarde, men kun om 4; thi den femte Hovedgaard, den saakaldte Sorø lille Ladegaard, existerer ikke længere som saadan; den er nemlig udstykket, og Jorderne deels brugte som Embedsjord for Godsinspecteuren, deels bortleiede til Indvaanere af Sorø By, af hvilken Deel Indtagterne ere opførte under en særegen Conto,